

สรุปรายงานผลการสอบสวนและควบคุมการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009

ในค่ายฝึกนักศึกษาวิชาทหารรักษาดินแดน

โรงเรียนพินายวิทยา อำเภอพินาย

(ช่วงเวลาการฝึกวันที่ 20-31 กรกฎาคม 2552)

ความเป็นมา

วันที่ 14 กรกฎาคม 2552 โรงพยาบาลพินายได้รับการประสานงานจากโรงเรียนพินายวิทยาว่าจะมีการเข้าค่ายฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จาก โรงเรียนในเขตใกล้เคียง จำนวน 18 แห่ง ณ โรงเรียนพินายวิทยา ทาง คปสอ.พินาย จึงได้นัดหมายประชุมปรึกษาหารือกับทางโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เพื่อเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวัง ป้องกันการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดต่ออื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งโรงพยาบาลพินายได้จัดหน่วยปฐมพยาบาลและคัดกรองผู้มีอาการไข้หวัด

วันที่ 23 กรกฎาคม 2552 ทีม SRRT คปสอ.พินาย ได้รับแจ้งว่ามีนักศึกษาวิชาทหารป่วยด้วยอาการไข้ ไอ มาทำการรักษาที่โรงพยาบาลพินาย จำนวนทั้งสิ้น 6 ราย จึงได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจและประสานกับ สำนักงานควบคุมโรคที่ 5 และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ในการรายงานผลการตรวจ Nasopharyngeal Swab ให้เร็วขึ้นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค

วันที่ 25 กรกฎาคม 2552 ได้ทราบผลว่าผู้ป่วยกลุ่มนี้มีผลตรวจยืนยันว่าเป็นผู้ป่วยไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ H1N1 2009 จำนวน 2 ราย โรงพยาบาลพินายร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพินาย เทศบาลตำบลพินาย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา เข้าดำเนินการสอบสวนโรค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันการระบาด ศึกษาการถ่ายทอดและการกระจายของโรค เพื่อหาแนวทางป้องกันควบคุมโรคต่อไป

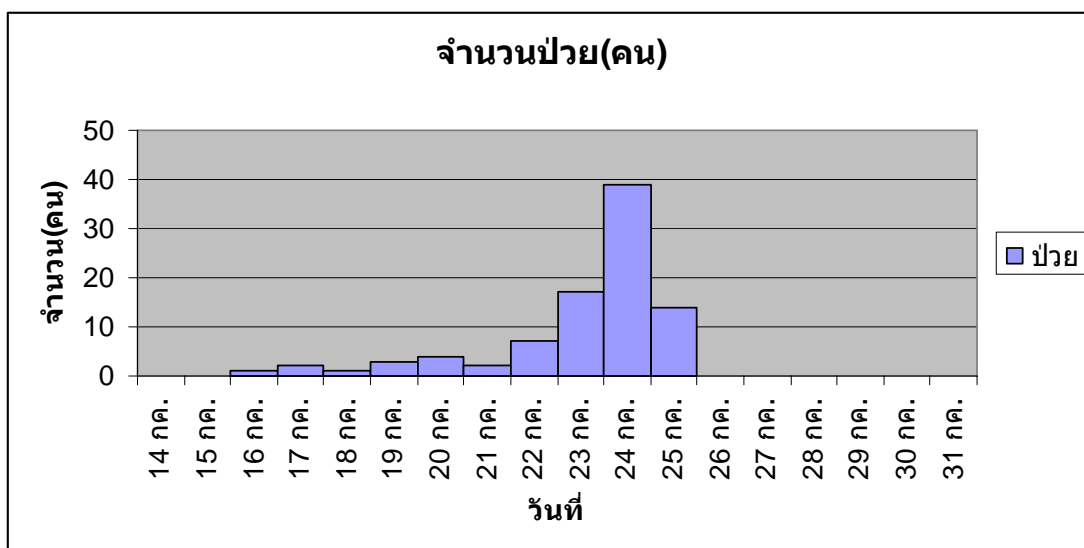
จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นในวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 พบว่า ในค่ายฯมีผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารทั้งหมด 1,203 คน เป็นนักเรียน 1,113คน, ครูฝึก 90 คน จากการคัดกรองพบนักเรียนป่วย 88 ราย ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นปีที่ 3 (ชั้นเดียวกับผู้ป่วยยืนยันทั้ง 2 ราย) จำนวน 87 คน ในกลุ่มนี้พบผู้ป่วยที่มีไข้สูงเกิน 38 องศาเซลเซียส 15 ราย ทีมสอบสวนโรคได้ทำสุ่มเก็บตัวอย่าง 3 ราย(ยืนยันผลพบสารพันธุกรรมไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ทั้ง 3 ราย วันที่ 28 กรกฎาคม 2552) จากการสอบสวนพบผู้ป่วยรายแรก เริ่มป่วยวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เข้าค่าย 21 กรกฎาคม 2552 รายที่ 2 ป่วยวันที่ 23 กรกฎาคม 2552 และมีผู้ป่วยร่วมชั้นเรียนและนอนห้องเดียวกันที่คัดกรองในวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 จำนวน 8 ราย รายละเอียดดังในตารางที่ 1 และภาพ ที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนป่วยและอัตราป่วย ของครูและฝึกนักศึกษาแยกตามชั้นปี ที่คัดกรอง
ในวันที่ 25 ก.ค.52

ชั้นปี	จำนวน	ป่วย	อัตราป่วย
1	377	1	0.27
2	384	0	0
3	362	87* (ไข้มสูง 15 ราย)	24.03
ครูฝึก	90	0	0
รวม	1,213	88	7.25

- คัดกรองโดยทีมสอบสวนโรคในวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 นิยามคือ ผู้มีอาการอย่างน้อย 2 อย่าง คือไข้ ไอ เจ็บคอ
- การฝึกแยกตามชั้นเรียนของนักศึกษา แต่จะมีการรวมกลุ่มกันสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ภาพที่ 1 กราฟแสดง จำนวนป่วยอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ของนักศึกษาวิชาทหารในค่ายฝึกจำแนกตาม
วันเริ่มป่วย

- คัดกรองโดยทีมสอบสวนโรคในวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 นิยามคือ ผู้มีอาการอย่างน้อย 2 อย่าง คือไข้ ไอ เจ็บคอ

นอกจากนี้ยังพบว่าข้อมูลจากการคัดกรองผู้ป่วยในหน่วยพยาบาล พบผู้มีอาการไข้ ไอ ปวดหัว วันละมากกว่า 20 ราย ทั้งๆที่มีการเตรียมการก่อนการเข้าค่ายฝึก ดังนี้คือ

1. จัดประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างโรงเรียนที่เป็นศูนย์ฝึกและโรงพยาบาลพิมาย เพื่อเตรียมกำหนดมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค รวมทั้งการคัดกรองผู้ป่วยก่อนเข้าค่ายฝึก ดังนี้
  - โรงเรียนทุกแห่งที่ส่งนักเรียนเข้าฝึก ช่วยคัดกรองแยกนักเรียนที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ไม่ต้องส่งเข้าฝึก
  - ในวันรายงานตัว วันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ช่วงเช้า ครูฝึกช่วยคัดกรองนักเรียนก่อนรับเข้าค่าย ถ้ามีอาการป่วยให้ผู้ปกครองรับกลับบ้าน
  - ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ช่วงเช้า โรงพยาบาลพิมายร่วมกับเทศบาลตำบลพิมายจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจประเมินสุขาภิบาลอาหารและให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการรับเหมาทำอาหารในช่วงการฝึก
  - ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ช่วงบ่าย โรงพยาบาลพิมายจัดเจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 แก่ครูฝึกและนักเรียนทุกคน พร้อมทั้งคัดกรองผู้ที่มีอาการป่วยซ้ำอีก 1 รอบ
  - โรงพยาบาลพิมายจัดหน่วยปฐมพยาบาลระหว่างวันที่ 20- 31 กค.52 ตั้งแต่เวลา 16.00- 21.00 น.
2. การคัดกรองผู้ป่วยรายวัน ในระหว่างการฝึกโดยหัวหน้าหมวด

จากข้อมูลดังกล่าว ทีมสอบสวนโรคจึงสรุปได้ว่า น่าจะมีการระบาดของโรคไข้หวัดในค่ายฝึกแห่งนี้ และกำลังอยู่ในช่วงของการระบาดที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการระบาด ดังนี้

1. การนอนรวมกันเป็นกลุ่ม
2. ดื่มน้ำรวมแก้วกัน
3. ใช้ห้องน้ำ / ห้องส้วมร่วมกัน
4. รับประทานอาหารรวมกลุ่มกัน (นั่งในระยะ < 2 เมตร)
5. มีกิจกรรมที่รวมกลุ่มกันตลอดการฝึก

หลังจากนั้น จึงได้ประชุมปรึกษาหารือกับผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯ โดยมีข้อเสนอแนะในการตัดสินใจเป็น 2 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 เสนอแนะให้ปิดค่ายฝึก โดยมีข้อมูลที่สนับสนุนคือ

- การระบาดยังระบาดในวงจำกัด เฉพาะชั้นปีที่ 3 ถ้าสามารถแยกเด็กป่วยออกได้จะลดการแพร่กระจายเชื้อ
- จากการคัดกรองพบว่า นักศึกษาที่มีไข้สูง 38 องศาเซลเซียส ขึ้นไป ไม่แจ้งครูฝึกแต่ไปขอยาลดไข้ที่หน่วยปฐมพยาบาลตนเอง เหตุผลกลัวไม่ผ่านการฝึกและจะต้องไปซ่อมใหม่ ทำให้มีความเสี่ยงที่จะป่วยรุนแรงจากการฝึกหนักได้
- ถ้าปล่อยให้มีการระบาดในค่ายต่อไป นักศึกษาทั้งหมดจะต้องกลับไปสอบกลางภาคที่โรงเรียน ในวันที่ 3 สิงหาคม 2552 ซึ่งถ้ามีผู้ติดเชื้อช่วงวันที่ 30 -31 กรกฎาคม 2552 ก็จะสามารถนำไปแพร่ในโรงเรียนได้

มาตรการที่ต้องดำเนินการถ้าปิดค่ายคือ

- กำหนดวันปิดค่าย ก่อนปล่อยนักเรียนกลับต้องให้ความรู้เรื่องการเฝ้าระวัง ป้องกันโรค
- แจ้งโรงเรียน(แต่ละโรงเรียนมีครูฝึกมาร่วมกิจกรรมด้วย) นักศึกษาวิชาทหารกลุ่มนี้หยุดเรียน และติดตามให้นักเรียนอยู่บ้าน ซึ่งถ้าปิดค่ายวันที่ 26 กรกฎาคม ก็จะหยุดได้ 7 วัน คือวันที่ 26 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2552
- โรงพยาบาลพิมายทำหนังสือแจ้งผู้ปกครอง แนะนำ การเฝ้าระวังโรค และการดูแลผู้ป่วย
- ประสาน CUP ที่เกี่ยวข้อง ให้เฝ้าระวังผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยจนกว่าจะครบกำหนดเฝ้าระวัง
- Big Cleaning ค่ายฝึกก่อนที่เด็กนักเรียน โรงเรียนพิมายวิทยากลับมาเรียนในวันที่ 3 สิงหาคม 2552

แนวทางที่ 2 ข้อเสนอแนะหากมีการฝึกต่อ มาตรการที่ต้องดำเนินการต่อคือ

- แยกกักผู้มีอาการ ไข้หวัดจากนักเรียนที่ไม่มีอาการ เฝ้าระวังติดตามอาการทุกวัน และงดกิจกรรมร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ
- เฝ้าระวังคัดกรองผู้ป่วยทุกเช้า โดยหัวหน้าหมู่ ตามแบบฟอร์มที่ให้ ถ้าพบผู้ป่วยให้แจก หน้ากากทันที และส่งหัวหน้าหมวด เพื่อส่งต่อให้ทีมคัดกรองของโรงพยาบาลพิมาย ให้การรักษาที่เหมาะสม ส่งกลับบ้านโดยผู้ปกครองมารับ
- ประสาน CUP เฝ้าระวังผู้สัมผัสร่วมบ้านผู้ป่วยต่อ
- เพิ่มสบู่ล้างมือทุกจุดที่มีอ่างล้างมือ
- กางมุ้งนอน (เพื่อให้นอนห่างกันและเพื่อป้องกันยุงกัด (ป้องกันโรคไข้เลือดออก)
- Big Cleaning ค่าย (รร.พิมายวิทยา) หลังเสร็จการฝึก
- หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกให้นักเรียนทั้งหมดเฝ้าระวังตัวเองที่บ้าน ห้ามมาโรงเรียน 7 วัน ทำหนังสือแจ้งผู้ปกครอง แนะนำ การเฝ้าระวังโรค และการดูแลผู้ป่วย
- เตรียมยา ทีมพยาบาลและห้องพักรักษาที่โรงพยาบาลพิมายสำหรับผู้ป่วยที่ต้องมีเพิ่มขึ้นตลอดช่วง ที่การฝึกต่อ

ผลการตัดสินใจของผู้บังคับการศูนย์ฝึก

ในขั้นต้นผู้อำนวยการฝึกเห็นว่าน่าจะมีความเสี่ยงในการฝึกต่อไป จึงขอได้ให้ทาง คปสอ.พิมาย จัดทำหนังสือสรุปสถานการณ์ แจ้งผู้บังคับบัญชาศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 21 เพื่อประกอบการตัดสินใจต่อไป สำหรับทีมงานสอบสวนโรคของ คปสอ.พิมาย สคร.5 และ สสจ. นม ได้สรุปสถานการณ์แจ้งผู้บังคับบัญชาตามลำดับรับทราบต่อไป

ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2552 โรงพยาบาลพิมาย และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพิมาย ได้แบ่งทีม ในการคัดกรองและทำการรักษาเบื้องต้น ในเด็กนักเรียนชั้นปี ที่ 1 , 2 และชั้นปีที่ 3 ที่มีอาการ ส่วนทีม SRRT และผู้บริหารของคปสอ.พิมาย ได้ร่วมประชุมกับหน่วยงานผู้จัดได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกับ

ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจปิดค่ายฝึกอีกครั้ง (พันเอกเรืองพงษ์ วงษ์ศรีสุข : ผู้บังคับการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 21) และมีความเห็นร่วมกันว่าควรยุติกิจกรรมดังกล่าวไว้ก่อนเพื่อเป็นการควบคุมโรคไม่ให้แพร่ระบาดในวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยทีมงานได้ดำเนินกิจกรรมก่อนปิดค่าย ดังนี้

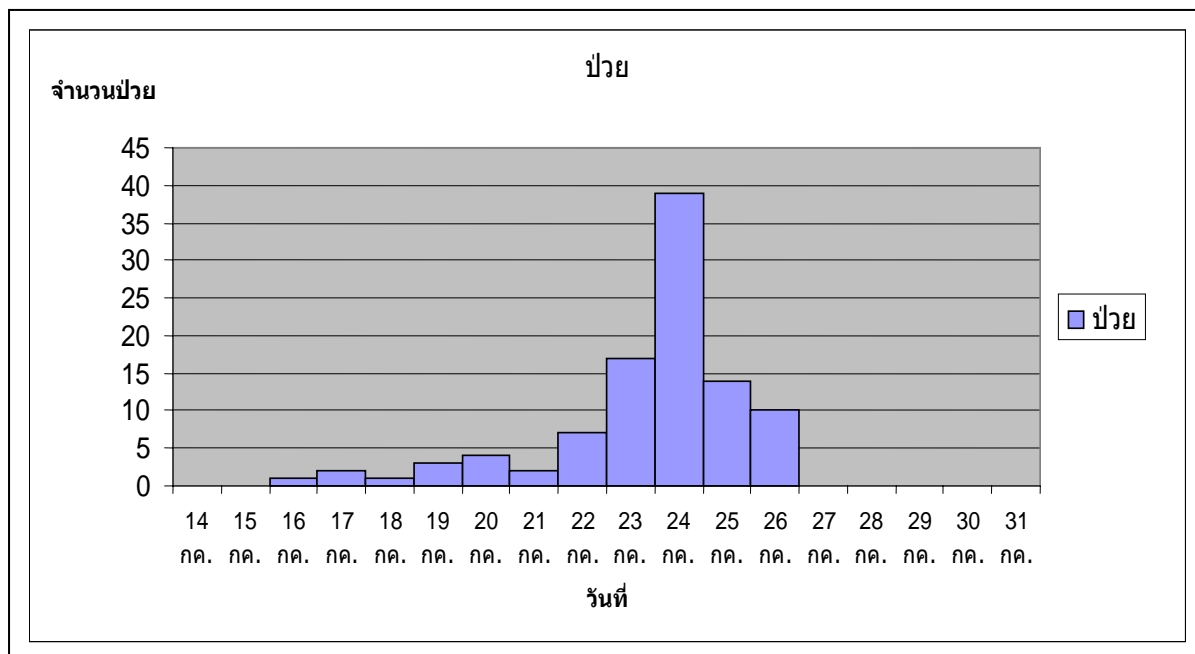
1. จัดหน่วยคัดกรองนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1,2,3 โดยใช้แบบคัดกรอง / รักษาผู้ป่วยโรคหัดของโรงพยาบาลพิมาย ให้แล้วเสร็จ
2. ให้คำแนะนำแก่ญาติที่มารอรับนักศึกษาวิชาทหารกลับบ้าน
3. รวมพลนักศึกษาวิชาทหารเพื่อให้คำแนะนำและแจกเอกสาร “ คำแนะนำสำหรับนักศึกษาวิชาทหารและญาติ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009” ก่อนกลับบ้านทุกคน
4. ประสานขอความร่วมมือจากทุกโรงเรียนในการติดตามเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ในครูฝึกและนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฝึก โรงเรียนพิมายวิทยา
5. ประสานขอความร่วมมือจากทุก CUP ในการติดตามเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ในครูฝึกและนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฝึก โรงเรียนพิมายวิทยา

สรุปผลการดำเนินงานคัดกรองผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ระหว่างวันที่ 25- 26 กรกฎาคม 2552 ดังตารางที่ 2 และ ภาพที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนป่วยและอัตราป่วย ของครูและฝึกนักศึกษาแยกตามชั้นปี ที่คัดกรองระหว่างวันที่ 25 - 26 กค.52

ชั้นปี	จำนวนทั้งหมด	ป่วย	อัตราป่วย
1	377	66	17.50
2	384	31	8.07
3	362	140	38.67
ครูฝึก	90	0	0
รวม	1,213	237	19.53

ภาพที่ 2 กราฟแสดง จำนวนผู้ป่วยอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ของนักศึกษาวิชาทหารในค่ายฝึกประจำแคว้นตามวันเริ่มป่วย (คัดกรองระหว่าง 25-26 ก.ค. 52)

จากภาพที่ 2 กราฟฮิสโตแกรมแสดงให้เห็นว่ามีการระบาดเป็นกลุ่มก้อน น่าจะเป็นแหล่งแพร่เดียวกัน โดยวันเริ่มป่วย เริ่มสูงขึ้นในวันที่ 22 ก.ค. 52 พิสูจน์ให้เห็นเกิดการระบาดขึ้นในค่ายฝึกวิชาทหารอย่างแน่นอน และมีแนวโน้มที่จะมีการระบาดในวงกว้างในเวลาอันรวดเร็ว (วันที่ 28 กรกฎาคม 2552 พบผลยืนยันเพิ่มเติมในผู้ป่วยที่คัดกรองวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 อีก 3 ราย รวมพบผู้ป่วยยืนยัน 5 ราย)

ข้อเสนอแนะ จากการสอบสวนโรคครั้งนี้/แนวทางแก้ไข

1. หากมีการฝึกหรือรวมคนจำนวนมากคล้ายกรณีนี้ ควรมีการซักประวัติการเจ็บป่วยของนักศึกษา ย้อนหลังอย่างจริงจัง ให้ดีก่อนอนุญาตให้รายงานตัวเข้าฝึก
2. ควรเตรียมค่ายฝึกให้มีความพร้อม ไม่ควรให้มีกิจกรรมร่วมกันจำนวนมาก เช่นการรับประทานอาหาร น้ำดื่ม การอาบน้ำ ในที่เดียวกัน/ร่วมกัน เป็นต้น
3. การคัดกรองควรทำทุกวันในช่วงเช้า ความถี่อาจวันละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย โดยอาจจะเพิ่มรอบเย็น หรืออาจมีหน่วยพยาบาลอยู่ตลอดเวลาจัดระบบ One Area Service
4. ค่ายฝึกต้องมีระบบแยกกักผู้มีอาการคล้ายหวัด ออกจากนักศึกษาคนอื่นอย่างเคร่งครัด หากมีอาการ ควรแยกออกทันที ส่งเข้ารับการรักษาที่เหมาะสม และระงับการฝึก แล้วส่งตัวกลับบ้านโดยประสานผู้ปกครองมารับ
5. จนท.สาธารณสุข หรือ SRRT ควรจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด หากพบมีผู้ป่วยสงสัย ให้ประสานขอผลการตรวจยืนยันทางด่วน(ขอลัดคิว) เพื่อใช้ผลการตรวจยืนยันประกอบการตัดสินใจให้เร็วที่สุด

6. กรณีการคัดกรองในค่ายฝึกเมื่อเข้าไปสอบสวน ทีมคัดกรองต้องแยกผู้มีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ ออกจากคนปกติให้เร็วที่สุด ให้ใส่น้ำกากอนามัย แล้วจึงทำการคัดกรองและสอบสวนโรค

สรุปรายงานโดย

นายอรุณ ประจิตร ทีม SRRT รพ.พิมาย

นางนันทนา เต้ประเสริฐ สคร.5

นางกาญจนา ยังขาว สคร.5